

Klima školní třídy

Termín **sociální klima** označuje jevy dlouhodobé, typické pro **danou třídu a daného** učitele po několik měsíců či let. Jejich tvůrci jsou žáci celé třídy, skupinky žáků v dané třídě, jednotliví žáci, dále všichni učitelé vyučující v dané třídě a konečně učitelé jako jednotlivci.

- = dlouhodobější emocionální naladění, zobecněné postoje a vztahy ve třídě, míra integrity, spolupráce a pohody ve třídě, kterou vnímají specifickým způsobem žáci i učitelé (např. Švec, 1996)
- bezprostředně ovlivňuje efektivnost výuky

Klima školní třídy

- aktuální (jaké je) X preferované (jaké by si žáci - učitelé přáli)
- je podmínkou dobrého managementu (školy – vedení a personál; třídy – tř. učitel, ostatní učitelé a žáci).

Odlišit od „atmosféry“, která vyjadřuje spíše okamžitý stav, vzniklý pod vlivem specifických podnětů – konfliktních situací, slavnostních okamžiků, nenadálých událostí apod. Může se měnit i v průběhu dne.

Klima školy

vyjadřuje kvalitu interpersonálních vztahů a sociálních procesů v dané škole, jak ji vnímají, prožívají a hodnotí všichni zúčastnění.

Je významně ovlivňováno hlavně

- **stylem řízení pedagogického týmu ze strany vedení školy** (partnerství, přebírání odpovědnosti za výsledky práce, týmová spolupráce na všech úrovních a apod.)
- **úrovní požadavků na všechny členy komunity (učitele i žáky) a**
- **kvalitou a funkčností pravidel života ve škole**

Kvalita školy s pozitivním klimatem:

- respekt a úcta mezi všemi skupinami a osobami ve škole a okolo ní (žáci, učitelé, ředitel, rodiče, obec)
- důvěra mezi všemi zúčastněnými
- **vysoká morálka – jasná a srozumitelná pravidla**
- množství rozmanitých příležitostí ve škole pro přijímání, nabývání, získávání
- nepřetržitý studijní a společenský růst každého žáka i učitele
- soudržnost mezi jednotlivci a skupinami
- obnova a rozvoj školy
- každodenní starost a péče o vše, co se školou souvisí

Optimální klima třídy/školy

- cílevědomé, orientované na úkoly
- uvolněné, vřelé, podporující
- se smyslem pro pořádek (**pravidla**)
- s uznáním autority učitele a jeho práva řídit
- s důvěrou, že bude dosaženo cílů

Výsledek takového působení klimatu =

- kladné postoje žáků k výuce a škole
- rozvoj vnitřní motivace žáků
- = **efektivní výuka**

Determinanty určující kvalitu klimatu třídy

(příp. školy):

- věk žáků (stupeň školy)
- typ školy (ZŠ, G, SOŠ-
stupeň „výběrovosti“)
- zvláštnosti seskupení žáků
(každé je jedinečné!!,
příp. řízená specifika: třída pro
talentované žáky, děti se
speciál. potřebami, specifické
obory apod.)
- pohlaví žáků (dívčí-
chlapecké-koedukované třídy)
- Zvláštnosti jednotlivých žáků
(individualita, učební styl,
zkušenosti, ambice...)
- sociální zázemí žáků (vliv
rodin, příp. vrstevnických
skupin mimo školu)
- množství a kvalita norem
chování
- intelektuální úroveň žáků
- výchovní činitelé ve třídě –
zvl. učitelé
- pracovní motivace a snaha po
úspěchu
- kvalita třídního aktivu (jádra
kolektivu) – míra shody jeho
cílů s cíli školy (vers.
„problémovost“)
- specifika učebního předmětu,
příp. učitele na daný předmět
- třídní učitel a jeho způsob
komunikace se třídou

Znaky klimatu z hlediska učitelů:

- **pracoviště, na kterém učitel rád pracuje,**
- **dobře a adresně učí,**
- **rád spolupracuje se žáky i rodiči a kolegy**
- **umožňuje prožívat citový soulad a pocit sounáležitosti s ostatními učiteli,**
- **úspěch v oboru,**
- **pocit seberealizace,**
- **pocit svobody a samostatnosti v práci,**
- **radost z pochvaly a uznání, ze spravedlivého ohodnocení,**
- **spokojenost s daným stavem, s bezkonfliktní atmosférou.**

Znaky klimatu z hlediska žáků:

- **umožňuje samostatné objevné učení, ze kterého má žák radost**
- **klade požadavky odpovídající individuálním schopnostem žáka**
- **podporuje rozvoj osobnosti žáka**
- **dává žákovi jistotu, že bude akceptován**
- **umožňuje žákovi zažít úspěch**
- **je pro žáka organizačně přehledné**
- **zprostředkuje žákovi vědomí, že se k němu přistupuje spravedlivě**
- **dává žákovi možnost tvořit školu jako vlastní životní prostor a jako takovou ji vnímat**

Otázky, které nás mohou napadat

- Proč se liší jedna třída od druhé? (vrstevnické, ale i jiné)
- V čem jsou mezi nimi nejčastěji rozdíly?
- Co tyto rozdíly způsobují?
- Co vytváří „charakter“(istiku) školní třídy?
- Jak dosáhnout toho, aby klima školní třídy bylo pozitivní?
- Jaký význam mají tyto poznatky pro budoucí učitele?